

مهدی مطهرنیا

ترامپ؛ بازیگری که نقش هایی برای او طراحی شده است

مهدی مطهرنیا کارشناس روابط بین الملل و رییس پژوهشگاه علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص روابط میان ایالات متحده آمریکا و ایران و همچنین نقش ترامپ در سیاست های خارجی آمریکا یادداشتی در اختیار ایسکانیوز قرار داد که در ادامه متن آن از نظر می گذرد.

ترامپ یک بازیگر فعال در صحنه ایالات متحده آمریکا است. او در صحنه ای بازی می کند که با وجود سیگنال هایی که می توان از آن دریافت، صحنه گردانان دیگری نیز دارد که دارای اندیشه های محافظه کارانه هستند و تلاش دارند جامعه آمریکا را به سمت و سوی ایجاد یک فضای مثبت، در جهت گذار از وضعیت موجود نظام بین الملل، به نظم نوینی پیش ببرند که در آن اقتدار ایالات متحده آمریکا کاملاً به تثبیت برسد.

دولت اوباما چهره مخدوش شده آمریکا را باز آفرینی کرد؛ اوباما در سال ۲۰۰۸ به روی کار آمد. او براساس قدرت هوشمندانه، آمریکا را اداره کرد و چهره مخدوش شده ایالات متحده آمریکا را در جهان بازآفرینی کرد. اکنون زمان آن رسیده است که ایالات متحده آمریکا به سرعت دوران گذاری را که بسیار پرهزینه و دارای ویژگی های بحران زا و بحران زیست بوده است، پشت سر بگذارد.

ترامپ بیش از اینکه رهبری سازماندهی کننده باشد یک بازیگر است که نقش هایی را که برای او طراحی شده است ایفا می کند. اکنون خاورمیانه درگیر بحران های متعددی است، اگر خاورمیانه را به خاورمیانه عربی و فلات ایران تقسیم بندی کنیم، اکنون ایالات متحده آمریکا باید به سرعت خود را از بحران های خاورمیانه عربی کنار کشیده و هزینه های آمریکا را برای عبور از خاورمیانه عربی یا خاورمیانه نو در جهت رسیدن به اهداف خود فراهم کند. و آن هم کنترل تبت و تسلط بر چین است.

در این مسیر، شاهد ایجاد سیاست های جدیدی هستیم که این سیاست ها رادیکالیستی به نظر میرسد. اگرچه غیرمترقبه و غیر قابل پیش بینی از منظر بعضی از تحلیلگران به حساب می آید، ولی در چارچوب نگاه به آینده و تصاویری که از آینده ایالات متحده آمریکا در اندیشکده های گوناگون طراحی شده است، میتواند ایالات متحده آمریکا به دنبال همگرایی با روس ها، در جهت کاهش تنش های موجود در خاورمیانه و ایجاد فضایی مناسب برای حل و فصل مسائل و بحرانهای موجود در ارتباط با بازیگران اصلی منطقه خاورمیانه و دادن کمترین امتیازات به بازیگران منطقه ای پیش برد.

آمریکا با چالش بزرگی مانند ایران در خاورمیانه روبرو است؛ از طرف دیگر چالش بسیار عظیمی که در برابر ایالات متحده آمریکا در صحنه سیاست خارجی به ویژه در منطقه خاورمیانه بزرگ وجود دارد قفل این کمربند قدرت یعنی تهران و همچنین فلات ایران و خلیج فارس است.

ایالات متحده آمریکا، تلاش می کند که با همین نوع نگرش و با نزدیکی به روسیه، بحران سوریه را تا حد زیادی به نفع خود و روسها حل کند و ایران را به حاشیه براند.

از طرفی دیگر، تلاش آمریکایی‌ها بر این است که با ایجاد فضای مثبت در حل کردن مسائل سوریه و یمن، زمینه‌های ایجاد فضای مثبت برای همگرایی تلاویو با پایتخت‌های کشورهای عربی را نیز فراهم آورد و این کشورهای عربی هزینه محاصره منطقه‌ای تهران را پرداخت و از رو در رویی مستقیم میان اسرائیل و تهران حمایت کنند.

این طراحان و تئوری پردازان، به دنبال ایجاد فضایی هستند که مناسبت‌های بین‌المللی را از طریق همگرایی با مسکو کاهش بخشند و در واقع حامی اصلی فرمانطقه‌ای ایران در نظام بین‌المللی را از حمایت ایران دور کنند و از طرف دیگر، محاصره منطقه‌ای علیه ایران با مرکزیت اسرائیل و همکاری اعراب و انتقال این هزینه‌های این برخورد با کشورهای عربی منطقه را دنبال کنند.

گزینه نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران به هیچ وجه گزینه مناسبی برای ایالات متحده نیست. آمریکایی‌ها در نیمه نخست قرن ۲۱ میلادی همان نگاهی را به ایران در آسیای جنوب مرکزی دارند که در نیمه نخست قرن ۲۰ میلادی به ژاپن داشتند. لذا ایران و تهران برای آمریکایی‌ها همان جایگاه ژاپن را دارد.

همانگونه که آمریکایی‌ها درباره ژاپن در نهایت گزینه جنگ را برگزیدند ممکن است اگر چاره دیگری نباشد ایالات متحده آمریکا حتی برای این که تهران را کنترل کند تن به جنگ نیز بدهد. ولی این گزینه مطلوب برای ایالات متحده آمریکا نیست، زیرا آمریکای امروز خود با چالش‌های درونی روبرو است.

حل این چالش‌ها در منطقه و بین‌الملل و گذار از وضع موجود، در مرحله نخست، حل و فصل مساله ایران و خاورمیانه و در مرحله دوم مهار چین را دنبال میکند. کنترل و یا مهار چین ممکن است با همکاری خود چین نایل آید. همچنین گذار از تهران می‌تواند با ائتلاف با تهران عملیاتی شود.

برجام در ارتباط با یک نظم بین‌المللی جدیدی تحت عنوان نظم یک چند قطبی صورت گرفته است. یعنی این توافق میان آمریکا با پنج کشور از قدرتهای بزرگ بین‌المللی که در آن حضور داشتند صورت گرفته است. لذا پاره کردن برجام توسط واشنگتن برای تهران به نفع هیچکدام نخواهد بود. هردو تلاش خواهند کرد برجام را حفظ کنند اما در داخل حرکت‌هایی را انجام بدهند که حداقل همکاری از سوی واشنگتن با تهران در ارتباط با برجام صورت بگیرد و در تهران حداکثر تلاش برای همکاری با دیگر امضاکنندگان برجام برای جبران کارشکنی‌های دولت ترامپ صورت پذیرد.

تنظیم: شایان دنیادیده